

ПРИХІД ЖІНКИ В ПОЛІТИКУ: ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Стаття пропонує стислий огляд сучасної історії приходу жінок у політику на досвіді Великобританії, зокрема аналізуються безпосередні причини неучасті жінок у політичному житті, серед яких традиційне переконання жінок і чоловіків, що політика — "справа чоловіків" і що жіночі кандидати будуть лише перешкодою на виборах, абсолютна відсутність інтересу політичних партій до сприяння висуненню жіночих кандидатур на вибори, відсутність будь-якої організації, яка б інформувала жінок про вплив діяльності парламенту на їхнє повсякденне життя, а також про те, як вони самі можуть висунути свою кандидатуру на вибори в місцеві органи влади. Пропонуються три шляхи розв'язання проблеми гендерного дисбалансу у політичній сфері, які були ефективно втілені у Великобританії: заснування такої організації, список Емілі та квоти. Зроблено також спробу проаналізувати українські реалії з метою вироблення конкретних пропозицій щодо втілення паритетної демократії у виборчому процесі в Україні.

Чому світ потребує паритетної демократії: ситуація сьогодні

Жіноча думка, яка має вагу на всіх рівнях владних структур суспільства, — це вельми необхідний

атрибут розвитку економічного та політичного життя сучасної демократії. В скандинавських країнах жінки мають приблизно від 35 % до 40 % членства в парламенті. У Норвегії жінки складають

половину кабінету міністрів, включаючи самого прем'єр-міністра. З іншого боку, в Кувейті жінки не мають навіть права голосу.

У міжнародному масштабі саме жінки, а їх мільйони, потерпають від найбільш серйозних наслідків після прийняття політиками необґрунтованих рішень (у колишній Югославії жінки складають 80 % біженців). Чи має значення те, що кількість жінок у парламенті нараховує 300 або вони взагалі не представлені? Відповідь — звичайно, ТАК.

У більшості випадків неможливо, недоцільно і небажано делегувати повноваження представникам іншої статі для того, щоб вони представляли жіночі інтереси. Власне, тому й виникає тендерний дисбаланс, який у будь-якому парламенті означає, що більшість тендерних інтересів залишаються поза увагою. Результатами дослідження в США доведено, що жінки — представники від будь-якої політичної партії — скоріше за чоловіків порушують питання, які становлять інтерес для жінок-виборців.

Протягом усього XX сторіччя уряди різних країн ігнорували, навіть нехтували жіночими інтересами. Майже всі країни мають довгий список політиків, які зневажали або завдавали шкоди жінкам. Ось лише кілька прикладів: праця більшості жінок оплачується нижче, ніж подібна ж праця, що її виконують чоловіки. У багатьох країнах вважається "нормальним" так зване "домашнє насильство" над жінками та їх сексуальне переслідування. Мільйони жінок мають неprestижну низькооплачувану роботу.

Досвід XX сторіччя підтверджує, що доки жінки не досягнуть у владних структурах числа, яке наблизить їх до тендерного паритету, про прогрес у політичній та суспільно-правовій сферах, а також у прийнятті законів, які віддзеркалюють найактуальніші проблеми жінок, не може бути й мови. Дуже важливо заохочувати жінок до участі в політичному і суспільному житті. В той же час національні та міжнародні організації мають перебудувати свої управлінські структури для досягнення рівноваги у розподілі повноважень між жінками та чоловіками.

У цьому есе я хотіла б зробити вельми цікавий огляд сучасної історії приходу жінок у політику на досвіді Великобританії, а потім проаналізувати українські реалії з метою вироблення конкретних пропозицій щодо втілення паритетної демократії у виборчому процесі.

Чому так мало жінок є членами парламенту?

У 1980 році у Великобританії було кілька серйозних причин, з яких представництво жінок у парламенті було незначним. Ці причини включають: **перш за все** традиційне переконання жінок і чоло-

віків, що політика — "справа чоловіків" і що жіночі кандидати будуть лише перешкодою на виборах. 1980 рік остаточно довів хибність таких переконань. Приголомшливі результати виборів засвідчили, що виборці не мають ніяких дискримінаційних заобов'язань стосовно кандидатів жінок. Насправді в деяких випадках жінки досягають кращих результатів, ніж чоловіки у схожих виборчих округах. Це ще раз було підтверджено великою кількістю жінок, які отримали крісла в парламенті після проведення додаткових виборів.

Під час проведення таких виборів (які часто є результатом смерті попередника) кожна кандидатура підпадає під значно ретельнішу увагу виборців, ніж у загальних виборах, але незважаючи на це, жіночі кандидати з усіх основних партій Великобританії перемагали на додаткових виборах 80-х та 90-х, що підтверджують відсоткові показники.

Друга причина невеликого числа жінок — членів англійського парламенту — це абсолютна відсутність інтересу політичних партій до висунення жіночих кандидатур на вибори до 80-х років.

Ще одна причина — це відсутність будь-якої організації, яка б інформувала жінок про вплив діяльності парламенту на їхнє повсякденне життя, а також про те, як вони самі можуть висунути свою кандидатуру на вибори в місцеві органи влади, в парламент, стати членом Європейського парламенту, або зайняти керівну посаду в політичній партії, яка їм до вподоби [1].

Група 300

Одним із шляхів досягнення цієї важливої задачі є сприяння створенню місцевих "Груп 300" в країнах Центральної та Східної Європи. Досвід "Групи 300", яка була заснована в Великобританії, є дуже корисною і може бути застосована в інших країнах.

Як з'явилися "Групи 300"?

У 1986 Леслі Абдела, Констанція Блеквелл (американська журналістка), британський журналіст Тім Саймондс вперше заснували таку організацію. Вони назвали її "Група 300", оскільки основна мета організації полягала у досягненні мінімуму 300 жінок представників у парламенті, що складає приблизно його половину.

"Група 300" — це організація, членами якої можуть стати представники будь-якої політичної партії і мета якої — сприяння збільшенню кількості жінок, які виставляють свої кандидатури на вибори в місцеві ради та парламент. До "Групи 300" входять як чоловіки, так і жінки.

Якщо викласти основні принципи стратегії "Групи 300" за допомогою термінів маркетингу, то: **їхня задача** — створення попиту з боку політичних партій на жінок-кандидатів і в наступному забезпеченні їх впевненими здібними кандидатами.

"Група 300" пропонує тренінги, консультативні послуги та сприяє висуненню якомога більше кандидатів жінок на політичну арену.

Водночас "Група 300" проводить кампанії та лобіювання змін у ставленні до жінок на політичній арені та в засобах масової інформації, прагнучи зробити їх сприятливішими для участі жінок.

Багато людей впевнені, що Великобританія щонайменше 800 років є демократичною країною на чолі з мудрим парламентом, який вважається найстарішим у світі. Але ще в 1979 році, коли Маргарет Тетчер було обрано першою жінкою прем'єр-міністром, вона була лише однією з 19 жінок із 635 членів парламенту. За останнє ж десятиріччя кількість жінок — членів британського парламенту навіть зменшилась. Коли Маргарет Тетчер було обрано прем'єр-міністром, співвідношення жінок до чоловіків у палаті общин було 3:97. Жінки були майже не представлені в палаті дебатів, а також у виборних та постійних комісіях, які обговорюють основні пункти кожного законопроекту. Відповідним чином це означало, що у політичних диспутах на радіо і телебаченні брали участь переважно чоловіки. Такий стан речей привів до того, що склалось враження про жінок, як аутсайдерів в повсякденному житті, а також про їхню загальну відстороненість від політики.

Якщо звернутись до історії законодавства Великобританії, то легко помітити, що в цій країні, як і в багатьох країнах світу, більшість урядів не мали жінок — представників у своїх кабінетах і комісіях і, таким чином, ігнорували інтереси 53 % електорату. Але діяльність "Групи 300" дала плідні результати. Як і ж вони?

Протягом тих 18 років, що діють "Групи 300", ситуація з участю жінок у політичному житті Великобританії набагато покращилась. Після чотирьох загальних виборів ми пройшли шлях від 19 жінок — представників у палаті общин до 121 — найбільша кількість жінок-парламентаріїв в англійській історії.

Групи, які взяли за основу структуру "Групи 300", адаптовані для інших культур, почали з'являтися в інших країнах: "Групи 222" в Румунії, "Група 50/50", яка розвивається в Україні. Франческа Іссака та її колеги в Гані мають групу, яку називають "СЕНСУДІ". Тренінг групи "Мережа жінок Ізраїлю" та жінок групи в Японії теж взяли за основу моделі "Групи 300".

Результатами діяльності "Групи 300" стали деякі побічні розробки, які теж мають велике значення. Одна з них — це так званий список Емілі. Що це таке?

Багато жінок не бажають висувати свої кандидатури на вибори лише тому, що не можуть дозволити собі нести витрати, пов'язані з участю в політичній кампанії. В лютому 1993 року Барбара То-

летт (одна з перших учасниць "Групи 300") запропонувала створити так званий СПИСОК ЕМІЛІ по збору коштів для підтримки жінок — кандидатів від Лейбористської партії. Організатори проведення СПИСКІВ ЕМІЛІ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ брали за взірць подібну кампанію у США, яка проводилася у 1985 році і ставила мету збирати кошти для проведення виборчої кампанії жінок — кандидатів від Демократичної партії.

Квоти

Другим шляхом досягнення паритетної демократії у виборчому процесі є застосування системи квот у складанні списків кандидатів від політичних партій. Розглянемо її наслідки детальніше.

Практично кожна політична система має як наявні, так і приховані елементи дискримінації на користь чоловіків — в деяких країнах це наявність додаткових перешкод (культурних, соціальних), які утримують жінок від участі у виборах. Для усунення такого тендерного дисбалансу політичні партії в Норвегії, Швеції, Данії, Фінляндії, Німеччині та Південної Африки запропонували введення так званих *квотних правил*, які збільшили б кількість жінок — кандидатів до парламенту. В Індії, наприклад, у 1993 році прийняли законодавчий акт, який обумовлює, що мінімум третина всіх місць у місцевих Радах (Панчаятах) мають посідати жінки. У Великобританії число жінок-кандидатів значно збільшилось після того, як лівоцентристські партії ввели квотні правила для кандидатів від своїх партій.

У Ліберально-демократичній партії щонайменше третину кандидатів від кожного виборчого округу мають складати жінки. Нова Лейбористська партія обумовлювала, що 50 % місць у парламенті, на які вона розраховує, має бути надана жінкам — представницям від цієї партії.

Ліберально-демократична партія застосувала так звану "систему застібки-змійки" для своїх регіональних списків кандидатів на наступні вибори до Європейського парламенту. Це означає, що прізвища чоловіків і жінок будуть розташовані по черговому у партійних списках (жінка—чоловік, жінка—чоловік). 6 із 11 списків кандидатів до Європейського парламенту очолюють жінки. Приблизно 50 % всіх місць у парламенті, які вони виграють, займають чоловіки і 50 % — жінки.

Британська партія лейбористів використовує систему квот для своїх членів — жінок на всіх рівнях внутрішньопартійної структури. В 1989 році Британська партія лейбористів погодилась із введенням 40 % квоти для представництва жінок у партії, її комітетах та при проведенні процедур, включаючи процедуру вибору кандидатів на участь у виборах (де квота встановлена нарівні 50 %). Партія лейбористів намагається відшукати шляхи збереження та збільшення кількості жінок, обраних до

британського парламенту. З 1990 року до Статуту були внесені зміни щодо поширення квотних принципів на вибори в Управління та посади в межах Лейбористської партії. В 1989 році Британська партія лейбористів погодилась із введенням 40 % квоти для представництва жінок у партії, її комітетах та під час проведення процедур, включаючи процедуру вибору кандидатів на участь у виборах (де квота встановлена на рівні 50 %).

Квоти вперше знайшли застосування під час вибору кандидатів на участь у виборах, які проводились у 1997 році. Це означало, що всі місця у парламенті, які отримують лейбористи на виборах, будуть надані виключно жінкам-претендентам.

Було введено виключний список жінок-претендентів. Це означає, що місцеві лейбористські партії можуть вибирати своїх кандидатів на участь у виборах лише серед жінок. Чоловіки у списках не представлені. Коли половина парламентських крісел вже була зайнята, восени 1995 року зі списком жінок-претендентів не погодились двоє чоловіків на підставі того, що цей список був своєрідним уособленням дискримінації їхніх законних прав. Вони заперечували правомірність існування списку, посилаючись на закони Великобританії щодо рівності статей, і все ж таки виграли справу. Це всіх вельми розчарувало, але 37 жінок вже пройшли до парламенту.

Партія лейбористів незабаром встановила чіткі правила відбору кандидатів для того, щоб позбавити жінок будь-якої дискримінації під час виборів. Ці правила, зокрема, регламентують характер питань, які можуть бути поставлені кандидатам під час виборів, а також порядок проведення зустрічей.

Приклад 1. (Місцевий) виконавчий комітет Лейбористської партії у виборчих округах.

Кожне Управління Виконавчого Комітету виборчого округу Партії лейбористів має такі посади:

- 1. Голова.
- 2. Секретар.
- 3. Скарбник.
- 4. Заступник голови.
- 5. Другий заступник голови.

- 6. Радник у справах жінок.
 - 7. Радник у справах молоді.
- Згідно з існуючими нині правилами щонайменше дві посади (окрім посади радника у справах жінок) мають обіймати жінки. Посади 1—4 є виборними. Якщо на перші чотири обрано лише чоловіків, посаду другого заступника голови автоматично займає жінка. Якщо навіть після цього у виконавчому комітеті залишається тільки дві жінки, посаду радника у справах молоді також займає жінка. У випадку, якщо організації не вдалося вибрати трьох жінок, посади 5—7 залишаються вільними, а вибори проводяться вдруге.

Приклад 2. Делегати на щорічну конференцію Партії лейбористів.

Кількість учасників, яких організація може делегувати на щорічну конференцію, залежить від числа її членів на місцевому рівні (один делегат на тисячу членів).

Якщо місцеве представництво Партії лейбористів може делегувати лише одногоучасника, то один рік це має бути жінка, а наступний — чоловік.

Якщо місцева Партія лейбористів може делегувати більш, ніж одного учасника, то кожен другий делегат має бути жінкою.

Якщо існує всього два делегати — один з них має бути жінкою. Якщо є три делегати — один з них має бути жінкою, якщо чотири — то два.

На додаток, якщо до місцевої Партії лейбористів приєдналося багато нових членів жінок, то має право бути делегована ще одна жінка на кожні чотириста жінок організації.

Такі зміни в порядку добору делегатів цілком змінили імідж щорічної конференції Лейбористської партії. В минулому жіночих делегацій було дуже небагато і конференція виглядала вельми темною. Нині делегатів жінок стало набагато більше, а конференція пожвавилась і стала набагато яскравішою. Вона дуже цікаво постає в трансляціях на телебаченні.

Як результат такої партійної політики тендерний дисбаланс зник (див. табл. 1). Тендерний дисбаланс передусім стосується того, як традиційно голосували жінки та чоловіки на виборах. Склалося

Таблиця 1. Результати партійної тендерної політики у Великобританії

	Лейбористи	Консерватори	Тендерний дисбаланс
	жінки/чоловіки	жінки/чоловіки	
Всі виборці	47 %/47 %	32%/31 %	1 %
Наймолодші виборці	67 %/54 %	9 %/29 %	-33 %
23—29	63 %/54 %	20 %/26 %	-15 %
30—44	48 %/55 %	27 %/25 %	9 %
45—64	45 %/45 %	34%/31 %	3 %
65+	35 %/33 %	45 %/42 %	1 %

так, що чоловіки активніше підтримували Партію лейбористів, а жінки — Консерваторів. Тендерний дисбаланс існував навколо Партії лейбористів з 1945 року. Результати статистики після проведення виборів 1997 року доводять відсутність тендерного дисбалансу (див. табл. 2). Лейбористи були популярними як серед жінок, так і серед чоловіків, зібравши в середньому до 45 % голосів.

Таблиця 2. Загальні вибори 1997 р. — 659 місць у парламенті.

Партія	Кількість обраних жінок
Лейбористи	159
Консерватори	67
Ліберальні демократи	122

Стан гендерної демократії в Україні

Партії в Україні розглядають жіноцтво та його організаційні структури як об'єкт впливу. Вони ще не мають тендерного світобачення [3]. І, мабуть, з цих причин жінка розглядається здебільшого як "дітородна машина", а не як особистість, здатна до самоутвердження, самодіяльності. Тому їй виходить, що жінкою треба опікуватися, ніби якимось соціальним інвалідом, їй треба допомагати.

Тендерна ж політика — це політика співпраці, статевої рівності, міжстатевого партнерства. У програмах навіть тих партій, які очолюють жінки (Аграрна партія України, Конгрес українських націоналістів, Прогресивна соціалістична партія України), не відбито тендерних проблем. Усі процеси в партіях — створення, реорганізація, перебудова, розпад, об'єднання тощо — відбуваються фактично в традиційному політичному середовищі, де панує маскулінна, тобто чоловіча, ідеологія й чоловіче світосприйняття. І при цьому мало враховуються соціальні тендерні реалії, зміни в становищі статей, у міжстатевих відносинах кінця ХХ століття й початку третього тисячоліття.

Втім, у політичному завзятті чоловіки витрачають свою енергію на доведення назви партії або її авторства, а найчастіше — на боротьбу за лідерство (партія під конкретну особу, як правило, чоловіка). А супроводжується це загальними розмовами про демократію й опертя на демократичні сили. В цьому, виявляється, суть питання.

Коли йдеться про боротьбу за кількість голосів, то для такої соціальної опори жінки як електорат підходять усім партіям. Жодна з них ніколи не заявляла, що потребує тільки чоловічого електорату, при цьому мається на увазі — найбільш "свідомого". Адже демократія такого гатунку, як і електорат.

Політичні партії в Україні сприймають жінок як таких, що здатні, здібні й можуть, віддаючи свої голоси, в процесі виборів формувати представ-

ницькі структури, тобто здійснювати політичне й національне будівництво, лібералізацію та перебу- дову, демократичні механізми держави й грома- дяньського суспільства, ринкові інституції на рівні безпосередньої демократії. Та коли йдеться про ви- бір і висунення кандидатів у депутати за партій- ними списками, а також обрання депутатів під час виборів, то тут питання ставиться інакше: гідни- ми — у масовій свідомості населення (і чоловіків, і жінок) України є здебільшого чоловіки. У цьому аспекті досить цікаві вибори до Верховної Ради України 1998 р.

Із запровадженням нової системи виборів — мажоритарно-пропорційної — передбачалось, що за партійними виборчими списками формується половина складу депутатів Верховної Ради Укра- їни — 225. Але, як свідчать дані, жінок у загальній кількості висунутих кандидатами в народні депу- тати України було надто мало порівняно з чоло- віками.

Центральні органи державної влади та органи регіонального й місцевого самоврядування, де жін- ка безпосередньо реалізує політичну активність, не є такими, що готують жінок до роботи в цій сфері. Навички набуваються в партійних структурах, гро- мадських організаціях, які є організованим середо- вищем для формування громадсько-політичної ак- тивності. Та більшість регіональних і місцевих пар- тійних організацій не висувають кандидатур жінок для політичної діяльності в державних структурах.

Чим це зумовлено? Передусім тим, що:

- партії та партійні організації не мають досвіду роботи з жінками й не прагнуть широко співробіт- ничати з ними, не шукають у них соціальної під- тримки й соціальної опори, бо не відчують по- треби в цьому через відсутність тендерного світо- гляду;
- жінки масово ще не вступають до політичних партій, не виявляють у них соціальної та політич- ної активності, не відчують потреби в цих ор- ганізаціях, не вірять у їхні соціальні програми, не відчують партійної опіки. Отже, вони не сприй- мають їхню діяльність як таку, що відповідає їхнім інтересам, задовольняє їхні потреби. Це стримує або й унеможливає набуття політичного досвіду жінками та формування у них політичного світо- гляду.

Більшість політичних партій у своїх передви- борних програмах навіть не порушують жіночих проблем, більш того — тендерних. Поширення в су- часних умовах тендерних знань і піднесення проб- леми становища і статусу жінки до світового рів- ня дає підстави стверджувати, що політичні партії в Україні ще не дозріли до усвідомлення тендерних проблем, які об'єктивно постають у світовій і націо- нальній реальності. Такі обставини не сприяти- муть вирішенню багатьох питань, демократичних

перетворень в Україні. Розвиток тендерної демократії залишається поза діяльністю партійних політичних структур, вплив яких у країні на владні органи збільшується.

Отже, ставлення політичних партій до проблем жіноцтва та тендеру в суспільстві, в тому числі в політичній сфері, є показником міри тендерної зрілості цих партій. Питання збалансованого представництва статей в органах державної влади, встановлення тендерних квот щодо рівного представництва жінок і чоловіків у владних структурах ними навіть не порушується. Про це свідчить, зокрема, кількість висунутих кандидатур жінок, внесених до виборчих партійних списків під час останніх виборів до Верховної Ради України.

А як ми вже знаємо, у світовій практиці утвердження тендерної рівності під час виборів до парламентів прізвища жінок, висунутих кандидатами у депутати, розміщуються в партійних списках і в бюлетенях на кращих позиціях, а також витримуються рівне представництво жінок і чоловіків.

Отже, **основними шляхами розширення участі жінок** через партійні структури у прийнятті рішень, що мають суспільне значення, є:

- участь у виборах від політичних партій, їхня боротьба за голоси сприяє просуванню жінок. Це підтверджує світовий досвід таких країн, як Норвегія, Швеція, Данія, Німеччина, Австрія, Польща та інших;

- активність жінок на підтримку політичних партій, віддача їм голосів. Йдеться про підтримку політичних партій, які захищають жінок і визначають тендерну стратегію. Отже, виникає взаємна потреба. Жінки підтримають партії, які захищають їхні права, тендерну рівноправність, а партії формують серед своїх членів установку на потреби жінок, їх підтримку і залучення до членства. Таким чином, відбувається упорядкованість на принципах тендерної демократії, осмислених внутрішньопартійних і позапартійних соціальних відносин — зв'язку з громадянами не лише чоловічої, а й жіно-

чої статей та створеними ними громадськими структурами;

- розширення участі жінок через партійні організації в обговоренні та прийнятті рішень. Це, як свідчить світова практика, потребує політичної освіченості. Громадсько-політична активність жінок має бути пов'язана не лише з елементарною грамотністю, що теж, безперечно, відіграє велику роль, а й з політичними та правовими науковими знаннями. В Україні політологія як наука почала вивчатися у вищих навчальних закладах тільки в 90-х роках, тоді як, наприклад, у США на цей час вже працювало близько півтори тисячі кафедр з політичних наук, у яких близько двох третин вчених шляхом наукового політологічного аналізу обслуговують практичну діяльність державних та партійних структур. Вони беруть участь у формуванні напрямів та перспектив соціально-економічного розвитку, своїм аналізом підтримують функціонування системи управління. Оволодіння світовими політичними знаннями, освоєння політичної літератури, що масово видається, сприятиме активності політичного мислення жінок України;

- у країнах, які прагнуть до утвердження тендерної демократії на основі аналізу процесів, що відбуваються, і під впливом такої соціальної сили, як жінки, які влилися в ряди спонтанних жіночих рухів або об'єднані в організаційні структури, дійшли висновку, що представництву жінок у парламенті може сприяти встановлення тендерної квоти у політичних партіях. Прикладом цього можуть бути такі країни, як Данія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Ірландія, Іспанія, Німеччина, Австрія, Ізраїль, країни Південної Африки [2].

Отже, можна зробити загальний висновок, що вивчення й активне використання позитивного світового досвіду сприятиме необхідності осмислення і знаходження шляхів тендерної збалансованості в українському суспільстві, яке, незважаючи на сумне становище порушених у роботі питань, знаходиться в стані глибоких трансформацій, що в свою чергу дає підстави сподіватись на кращі зміни.

1. Абдела Леслі. Тендерна політика Лейбористської партії у Великобританії: [Доповідь на семінарі "Партнерство жінок та чоловіків у політичних партіях" / Записала Красноголов В.] // Київ.— 1999— 10—14 січня.

2. Тендерний аналіз українського суспільства.— Київ: ПРООН, 1999.—293 с.

3. Програми політичних партій України.— Київ: Заповіт, 1998.— 122 с.

Krasnogolov V. O.

**A WOMAN'S COMING INTO POLITICS:
EXPERIENCE OF THE GREAT BRITAIN
AND UKRAINIAN REALITIES**

The article proposes a short review of the history of women's coming to politics on the experience of the Great Britain, particularly it is analyzed direct reasons of women's non-participation in political life, among them there are traditional persuasion of men and women that politics is a men business and women candidatures will only prevent election; absolute lack of political parties interest in promotion women candidatures on election; absence of an organization which would inform women about influence of the parliament on their every day life and how they can propose their candidature on local elections. There are also proposed three way of solving the problem of gender misbalance in political sphere in Great Britain: establishment of such organization, Emily list, and quotas. The attempt to analyze Ukrainian realities is also done with purpose of working out concrete recommendations of how to implement parity democracy in the electoral process in Ukraine.